

КОНВЕНЦІЯ про права інвалідів

(неофіційний переклад)

Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 61/106,
прийнята на шістдесят першій сесії ГА ООН.

*Публікація видання здійснена за підтримки
Представництва ООН в Україні в рамках Меморандуму про співпрацю
з Національною Асамблеєю інвалідів України*

*Тексти Конвенції та документів даного видання автентичні на
англійській, арабській, іспанській, китайській, російській, французькій
мовах та доступні на офіційному сайті ООН
www.un.org/disabilities*

*Українська версія Конвенції (неофіційний переклад) доступна на сайті
Представництва ООН в Україні
www.un.org.ua*

ЗМІСТ

Вступне слово координатора системи ООН в Україні Ф. М. О'Доннелла.....	3
Вступне слово Голови Національної Асамблеї інвалідів України В.М. Сушкевича.....	5
Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 61/106 Конвенція про права інвалідів.....	6
Конвенція про права інвалідів.....	8
Факультативний протокол до Конвенції про права інвалідів.....	36
Інформація щодо підписання та ратифікації Конвенції ООН про права інвалідів і Факультативного протоколу.....	40

Шановні читачі!

Як ви знаєте, 13 грудня 2006 року Генеральна Асамблея ООН прийняла першу в XXI столітті нову конвенцію ООН з прав людини - Конвенцію ООН про права інвалідів. Це надає системі ООН в Україні можливість і в той же час зобов'язує розвинути наші зусилля у сфері захисту прав інвалідів. З часу відкриття для підписання у березні 2007 року Конвенції про права інвалідів, її підписали вже понад 118 країн та Європейська Спільнота; 67 країн підписали Факультативний протокол, сім - ратифікували Конвенцію, три - Факультативний протокол (див. у додатку інформацію про ратифікацію). Україна ще не увійшла до кола країн, що підписали цей документ, і наш спільний обов'язок - надати підтримку українському уряду у зусиллях щодо його підписання та ратифікації.

За оцінками експертів, на планеті наразі проживає близько 650 млн. інвалідів, у тому числі приблизно 3 млн. - в Україні. Інваліди є "найбільшою меншиною у світі". Безперечно, вони знаходяться серед найбільш маргіналізованих та ізольованих категорій населення світу. Факторами, які спричиняють такий стан речей, є бідність (за оцінками Світового банку, серед людей, що живуть у бідності, 20% - інваліди), низький рівень освіти, обумовлений ізоляцією і дискримінацією, а також фізичні, матеріально-технічні та системні перешкоди на шляху інвалідів до одержання роботи.

Захист прав інвалідів має вирішальне значення для досягнення Цілей розвитку тисячоліття, найвищого пріоритету ООН: ліквідації крайньої бідності та голоду (Ціль № 1), забезпечення загального рівня початкової освіти (Ціль № 2), сприяння гендерній рівності та надання більших повноважень жінкам (Ціль № 3), зменшення дитячої смертності (Ціль № 4), поліпшення охорони материнства (Ціль № 5), боротьби з ВІЛ/СНІДом, малярією та іншими небезпечними хворобами (Ціль № 6), забезпечення сталого розвитку доквілля (Ціль № 7), формування глобального партнерства заради розвитку (Ціль № 8). У цьому контексті очевидно, що зусилля системи агенцій ООН в Україні, пов'язані з питаннями інвалідності, мають бути частиною більш широкого підходу у нашій роботі, елементом реформи Організації.

Система агенцій ООН в Україні підготувала Національний звіт про людський розвиток, в якому зроблена спроба відповісти на всеосяжне запитання: як скоро Україна зможе досягнути рівня добробуту людей, який передбачає залучення до процесу розвитку всіх вразливих груп населення і зокрема, інвалідів.

Система агенцій ООН в Україні встановила конструктивне партнерство з Національною Асамблеєю інвалідів України (НАІУ), яка об'єднує понад 50 організацій, які працюють по проблемах інвалідів. Незабаром буде підписаний Меморандум про взаєморозуміння, який стане поштовхом для нового рівня співпраці з питань, пов'язаних із інвалідами. Мова йде про

безперешкодний доступ та особливі потреби інвалідів, доступ до соціальних послуг, недопущення дискримінації на ринку праці, підвищення в країні обізнаності щодо інвалідів та їх проблем, сприяння інтеграції людей з обмеженими можливостями в усі сфери соціального життя, тощо.

Підвищення обізнаності про ситуацію з інвалідами має винятково важливе значення, й видання цієї Конвенції українською та російською мовами, а також мовою Брайля буде корисним для досягнення цієї мети. Конвенція чітко зміщує акцент від медично-добродійної моделі на модель, яка підкреслює невід'ємні права інвалідів. Суспільство не повинно боротися з відхиленнями від деяких вільно встановлених стандартів здоров'я, воно має усвідомити свій обов'язок перед цими людьми і максимально пристосуватись до їх потреб. Суспільство повинно боротися зі своїми недоліками і відсутністю гуманності, щоб забезпечити реалізацію того різноманітного і багатого людського і творчого потенціалу, яким володіють інваліди.

Щиро сподіваюсь, що ця коротка брошура, яку Ви тримаєте в руках, дозволить більше дізнатися про ситуацію з інвалідами та спонукає Вас до дії - будь-якої дії, котра допоможе впровадити у життя принципи та цілі, відображені у Конвенції про права інвалідів.

Координатор системи ООН в Україні

Ф.М. О'Доннелл

Вступне слово

Інваліди часто опиняються виключеними з повноцінного життя суспільства. Дискримінація приймає найрізноманітніші форми – від образливої дискримінації, наприклад, позбавлення можливості отримати освіту, до більш винахідливих, таких як сегрегація та ізоляція шляхом створення фізичних та соціальних бар'єрів.

Ця проблема стосується не лише інвалідів та їх сімей, але й економічного та соціального розвитку всього суспільства, оскільки величезний людський потенціал залишається незадіяним. Зважаючи на те, що більшість стає інвалідами в результаті людської діяльності або через необережність, необхідне сприяння всієї світової спільноти щоб виправити це становище.

В результаті проведення Міжнародного року людей з інвалідністю (1981р.) була прийнята Всесвітня програма дій по відношенню до інвалідів – політична програма сприяння правам інвалідів. Вона закликає до міжнародної співпраці на підтримку рівноправного становища інвалідів та їх повноцінної участі у суспільному житті та розвитку. У 1992р. Генеральна Асамблея проголосила 3 грудня Міжнародним днем інвалідів.

Огляди цілей Десятиріччя у 1987 та в 1992 роках показали, що, незважаючи на всі зусилля, у багатьох країнах інваліди так і не отримали рівних можливостей та залишаються ізольованими від суспільства.

З метою забезпечення прав інвалідів, 13 грудня 2006 року Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла Конвенцію про права інвалідів. Верховний комісар з прав людини Луїза Арбур підкреслила, що народження Конвенції – перш за все результат зусиль самого суспільства інвалідів. Вона зазначила, що коли держава підписує Конвенцію та Факультативний протокол до неї, це означає, що вона робить перший крок та бере на себе важливі зобов'язання – як у міжнародному аспекті, так і в рамках самої держави. Цим уряд заявляє про свою прихильність до захисту прав інвалідів.

Всеукраїнське громадське соціально-політичне об'єднання «Національна Асамблея інвалідів України» з великою надією сприйняло прийняття Конвенції про права інвалідів Генеральною Асамблеєю ООН и, в свою чергу, докладе максимум зусиль для того, щоб дана Конвенція була підписана, а далі і ратифікована Україною.

**Голова Національної Асамблеї
інвалідів України**

В.М. Сушкевич

Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю 61/106. Конвенція про права інвалідів

Генеральна Асамблея

посилаючись на свою резолюцію 56/168 від 19 грудня 2001 року в якій вона постановила заснувати Спеціальний комітет, відкритий до участі всіх держав-членів та спостерігачів в Організації Об'єднаних Націй для розгляду пропозицій щодо всеохоплюючої та єдиної міжнародної конвенції про заохочення і захист прав і гідності інвалідів на основі комплексного підходу до роботи у сфері соціального розвитку, прав людини та недискримінації та з врахуванням рекомендації Комісії з прав людини і Комісії соціального розвитку,

посилаючись також на свої попередні відповідні резолюції, остання з яких була резолюція 60/322 від 23 грудня 2005 року, а також на відповідні резолюції Комісії соціального розвитку та Комісії з прав людини, *вітаючи* цінний внесок, який зробили в роботу Спеціального комітету міжурядові організації та національні правозахисні установи,

1. *висловлює* вдячність Спеціальному комітету за завершення підготовки проекту конвенції про права інвалідів та проекту факультативного протоколу до неї;
2. *приймає* долучені до цієї резолюції Конвенцію про права інвалідів та Факультативний протокол до Конвенції, які будуть відкриті до підписання в Центральних установах Організації Об'єднаних Націй в Нью-Йорку з 30 березня 2007 року;
3. *закликає* держави в першочерговому порядку розглянути питання про підписання і ратифікацію Конвенції та Факультативного протоколу та висловлює сподівання, що вони незабаром наберуть чинності;
4. *звертається із проханням до* Генерального секретаря надати персонал і приміщення, необхідні для ефективного виконання функцій Конференції держав-учасниць та Комітету відповідно до Конвенції та Факультативного протоколу після набрання чинності Конвенцією, а також для поширення інформації про Конвенцію і Факультативний протокол;
5. *звертається також із проханням до* Генерального секретаря поступово запроваджувати стандарти і настанови, що передбачають доступність об'єктів та послуг системи Організації Об'єднаних Націй, враховуючи відповідні положення Конвенції, зокрема, під час проведення ремонтних робіт;
6. *звертається із проханням до* установ і організації системи Організації Об'єднаних Націй та пропонує міжурядовим і неурядовим організаціям

докласти зусиль, щоб поширити інформацію про Конвенцію і Факультативний протокол, а також сприяти їх розумінню;

7. *звертається із проханням до Генерального секретаря представити Генеральній Асамблеї на її шістдесят другій сесії доклад про стан Конвенції і Факультативного протоколу і про реалізацію цієї резолюції за підпунктом під назвою «Конвенція про права інвалідів».*

*76-е пленарне засідання,
13 грудня 2006 року*

КОНВЕНЦІЯ ПРО ПРАВА ІНВАЛІДІВ

Преамбула

Держави-учасниці цієї Конвенції,

- a) *нагадуючи* про принципи, закладені в Уставі Організації Об'єднаних Націй, відповідно до яких гідність і цінність, що притаманні усім членам людської родини, та їх рівні і невідчужувані права визнаються за основу свободи, справедливості та миру у всьому світі,
- b) *визнаючи*, що Організація Об'єднаних Націй проголосила та погодила у Загальній декларації прав людини, а також в Міжнародних пактах про права людини, що кожна особа має всі передбачені в них права і свободи без будь-якого розмежування,
- c) *підтверджуючи* всезагальність, неподільність, взаємозалежність та взаємозв'язок всіх прав людини та основоположних свобод, а також необхідність у гарантуванні інвалідам повного користування цими правами і свободами без дискримінації,
- d) *посилаючись на* Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Конвенцію проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, Конвенцію про права дитини, Міжнародну конвенцію про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їхніх родин,
- e) *визнаючи*, що інвалідність це поняття яке еволюціонує і що інвалідність є результатом взаємодії, яка відбувається між людьми з інвалідністю та перешкодами у стосунках і середовищі, і яка заважає їхній повноцінній і дієвій участі у житті суспільства на рівні з іншими,
- f) *визнаючи* важливість принципів та настанов, що містяться у Всесвітній програмі дій стосовно інвалідів та в Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів, для впливу на заохочення, формулювання та оцінку стратегій, планів, програм та заходів на національному, регіональному та міжнародному рівні для подальшого забезпечення людям з інвалідністю рівних можливостей,
- g) *наголошуючи* на важливості актуалізації питань пов'язаних із інвалідністю, як складової частини відповідних стратегій сталого розвитку,

- h) *визнаючи також*, що дискримінація стосовно будь-якої особи на підставі інвалідності є приниженням гідності та цінності, властивих людській особистості,
- i) *визнаючи далі* різноманітність людей з інвалідністю,
- j) *визнаючи* потребу в заохоченні та захисті прав людини усіх людей з інвалідністю, включаючи тих, хто потребує більш активної підтримки,
- k) *стурбовані* тим, що не зважаючи на ці різні документи і спроби, інваліди і досі зустрічаються з перешкодами на шляху до їх участі в житті суспільства в якості рівноправних членів, а також із порушеннями прав людини в усіх частинах світу,
- l) *визнаючи* важливість міжнародної співпраці для поліпшення умов життя інвалідів, зокрема в країнах, що розвиваються,
- m) *визнаючи* цінний нинішній та потенційний внесок інвалідів в загальний добробут та різноманітність їхніх громад, і та обставина, що сприяння повному користуванню інвалідами своїми правами людини і основоположними свободами, а також повноцінній участі інвалідів дозволить посилити в них відчуття долученості і досягти істотних успіхів в людському, соціальному і економічному розвитку суспільства та викорінення бідності,
- n) *визнаючи* важливість для людей з інвалідністю їхньої особистої самостійності та незалежності, включаючи свободу робити свій власний вибір,
- o) *вважаючи*, що люди з інвалідністю повинні мати можливість активної задіяності в процесі прийняття рішень стосовно стратегій і програм, включаючи ті, що безпосередньо стосуються їх,
- p) *стурбовані* важкими обставинами, з якими зустрічаються люди з інвалідністю, які зазнають численних та загострених форм дискримінації на підставі раси, кольору шкіри, статі, мови, релігійних, політичних чи інших переконань, за національним, етнічним, аборигенним чи соціальним походженням, або ж за майновим станом, народженням, віком чи іншими обставинами,
- q) *визнаючи*, що жінки та дівчата з інвалідністю як вдома так і поза ним зазнають більшого ризику насильства, травмування або зневажливого чи недбалого ставлення, поганого поводження або експлуатації,
- r) *визнаючи*, що діти з інвалідністю повинні повною мірою користуватися всіма правами людини та основоположними свободами нарівні з іншими дітьми, та нагадуючи, у зв'язку з цим, про зобов'язання, які взяли на себе держави-учасниці Конвенції про права дитини,
- s) *підкреслюючи* необхідність врахування гендерного аспекту в усіх зусиллях щодо сприяння повному користуванню людьми з інвалідністю правами людини і основоположними свободами,

- t) *підкреслюючи* той факт, що більшість людей з інвалідністю живуть в умовах бідності, і визнаючи у зв'язку з цим необхідність займатися проблемою негативного впливу бідності на людей з інвалідністю,
- u) *пам'ятаючи*, що обставини миру та безпеки ґрунтуються на повній повазі до цілей і принципів, викладених у Статуті Організації Об'єднаних Націй, а також на дотриманні відповідних договорів у сфері прав людини, є неодмінною умовою для повного захисту людей з інвалідністю, зокрема під час збройних конфліктів та іноземної окупації,
- v) *визнаючи* важливість доступності фізичного, соціального, економічного і культурного середовища, охорони здоров'я та освіти, а також інформації і спілкування, оскільки вони дозволяють інвалідам повною мірою користуватися всіма правами людини і основоположними свободами,
- w) *усвідомлюючи*, що кожна окрема людина, яка має обов'язки стосовно інших людей та громади до яких він чи вона належить, повинна добиватися заохочення та дотримання прав, визнаних у Міжнародному білі про права людини,
- x) *переконані* у тому, що сім'я є природною і основною складовою суспільства та має право на захист з боку суспільства і держави, і що люди з інвалідністю та члени їхніх сімей повинні отримувати необхідний захист і допомогу, щоб дозволити сім'ї зробити внесок у справу повного та рівного користування правами людей з інвалідністю,
- y) *переконані* у тому, що всеохоплююча та єдина міжнародна конвенція про заохочення та захист прав та гідності людей з інвалідністю стане важливим внеском до подолання глибокого соціального становища інвалідів, а також до сприяння їхньої участі у громадському, політичному, економічному, соціальному і культурному житті при рівних можливостях – як у розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються, *погодилися про таке:*

Стаття 1. Мета

Мета цієї Конвенції полягає у заохоченні, захисті та забезпеченні повного і рівного користування всіма людьми з інвалідністю усіма правами людини та основоположними свободами, а також в заохоченні поваги до властивій їм гідності.

Люди з інвалідністю включають тих, хто має стійкі фізичні, розумові, інтелектуальні чи сенсорні порушення, які під час взаємодії з різноманітними перешкодами можуть заважати їхній повній і дієвій участі у житті суспільства на рівні із іншими.

Стаття 2. Визначення

Для потреб цієї Конвенції:

«спілкування» включає використання мов, текстів, абетки Брайля, тактильного спілкування, великого шрифту, доступних мультимедійних

засобів, а також друкованих матеріалів, аудіозасобів, звичайної мови, читача, а також посилюючих і альтернативних методів, способів і форматів спілкування. включаючи доступну інформаційно-комунікаційну технологію;

«Мова» включає мовленеві і жестові мови, а також інші форми немовленевих мов;

«дискримінація за ознакою інвалідності» означає будь-яке розмежування, виключення чи обмеження на основі інвалідності, метою чи результатом якої є послаблення чи заперечення визнання, реалізації або здійснення на рівні з іншими прав людини та основоположних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській чи будь-якій іншій сфері. Вона включає в себе всі форми дискримінації, у тому числі відмову у розумному пристосуванні;

«розумне пристосування» означає внесення, коли це потрібно в конкретному випадку, необхідних і доречних модифікацій і коректив, що не стають неспівставним чи не виправданим тягарем, задля забезпечення реалізації чи користування людьми з інвалідністю на рівні із іншими всіма правами людини і основоположними свободами;

«Універсальний дизайн» означає дизайн предметів, оточення, програм та послуг, покликаний зробити їх максимально придатними до користування усіма людьми без необхідності у адаптації або спеціального дизайну. «Універсальний дизайн» не виключає допоміжні пристрої для конкретних груп інвалідів, там де це необхідно.

Стаття 3. Загальні принципи

Принципами цієї Конвенції є:

- a) повага до властивої людині гідності, її особистої самостійності. включаючи свободу робити свій власний вибір, і незалежності;
- b) недискримінація;
- c) повне і ефективне залучення і включення у суспільство;
- d) повага до особливостей людей з інвалідністю та їх прийняття як компоненту людського різноманіття і частини людства;
- e) рівність можливостей;
- f) доступність;
- g) рівність чоловіків і жінок;
- h) повага до здібностей, що розвиваються у дітей-інвалідів та повага до права дітей-інвалідів на збереження своєї індивідуальності;

Стаття 4. Загальні зобов'язання

1. Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити і заохочувати повну реалізацію всіх прав людини і основоположних свобод всіма інвалідами без будь-якої дискримінації на підставі інвалідності. З цією метою держави-учасниці зобов'язуються:

- a) ухвалити всі належні законодавчі, адміністративні та інші заходи для здійснення прав, визнаних у цій Конвенції;
- b) вживати всіх належних заходів, у тому числі законодавчих, задля внесення змін чи скасування законів, постанов, звичаїв та практики, які є дискримінаційними відносно людей з інвалідністю;
- c) враховувати у всіх стратегіях і програмах захист та заохочення прав людини інвалідів;
- d) утриматись від будь-яких дій чи методів, які не узгоджуються з цією Конвенцією, та забезпечувати, щоб державні органи та установи діяли відповідно до цієї Конвенції;
- e) вживати всіх належних заходів для усунення дискримінації на підставі інвалідності з боку будь-якої особи, організації або приватного підприємства;
- f) проводити та сприяти проведенню дослідницької і конструкторської розробки товарів, послуг, обладнання та об'єктів універсального дизайну, як визначено у статті 2 цієї Конвенції, які б вимагали мінімум можливої адаптації та з найменшими витратами для відповідності особливим потребам людей з інвалідністю, сприяти їх наявності та використанню, а також пропагувати ідею універсального дизайну під час розробки стандартів і настанов;
- g) проводити чи сприяти проведенню дослідницької і конструкторської розробки, а також сприяти наявності і використанню нових технологій, включаючи інформаційно-комунікаційні технології, засобів, що полегшують мобільність, пристроїв та допоміжних технологій, що підходять людям з інвалідністю надаючи пріоритет технологіям із доступною ціною;
- h) надавати людям з інвалідністю доступну інформацію про засоби, що полегшують мобільність, пристрої та допоміжні технології, включаючи нові технології, а також інші форми допомоги, допоміжні послуги та об'єкти;
- i) сприяти викладанню спеціалістам та персоналу, що працює з інвалідами, визнаних у цій Конвенції прав, з тим щоб удосконалювати надання гарантованих цими правами допомоги та послуг.

2. Стосовно економічних, соціальних та культурних прав, кожна держава-учасниця зобов'язується вживати, максимально використовуючи наявні у неї ресурси та, в разі необхідності, в рамках міжнародної співпраці, заходів спрямованих на поступове досягнення повної реалізації цих прав без шкоди для тих викладених у цій Конвенції зобов'язань, які підлягають безпосередньому застосуванню відповідно до міжнародного права.

3. Під час розробки та застосування законодавства та стратегій, спрямованих на реалізацію цієї Конвенції, та в рамках інших процесів

прийняття рішень щодо питань, пов'язаних із людьми з інвалідністю держави-учасниці проводять консультації з інвалідами, включаючи дітей, та активно залучають їх через організації, що їх представляють.

4. Ніщо в цій Конвенції не впливає на будь-які положення, які більшою мірою сприяють реалізації прав людей з інвалідністю та можуть міститись у законах держав-учасниць або нормах міжнародного права, що діють у цій державі. Не припускаються жодні обмеження чи відступи від прав людини та основоположних свобод, визнаних чи існуючих у будь-якій державі-учасниці цієї Конвенції відповідно до закону, конвенцій, правил чи звичаїв на підставі того, що в цій Конвенції не визнаються такі права чи свободи або, що в ній вони визнаються меншою мірою.

5. Положення цієї Конвенції поширюються на всі частини федеративних держав без будь-яких обмежень чи винятків.

Стаття 5. Рівність і недискримінація

1. Держави-учасниці визнають, що всі особи рівні перед законом і за законом та мають право на рівний захист закону та рівне користування ним без будь-якої дискримінації.

2. Держави-учасниці забороняють будь-яку дискримінацію на підставі інвалідності та гарантують людям з інвалідністю рівний і ефективний правовий захист від дискримінації на будь-якій підставі.

3. Для заохочення рівності і усунення дискримінації держави-учасниці вживають всіх необхідних кроків для забезпечення розумного пристосування.

4. Конкретні заходи, необхідні для прискорення або досягнення фактичної рівності людей з інвалідністю, не вважаються дискримінацією відповідно до норм цієї Конвенції.

Стаття 6. Жінки з інвалідністю

1. Держави-учасниці визнають, що жінки та дівчата з інвалідністю зазнають численних випадків дискримінацій та у зв'язку з цим вживають заходів для забезпечення повної і рівної реалізації ними всіх прав людини та фундаментальних свобод.

2. Держави-учасниці вживають всіх належних заходів для забезпечення всебічного розвитку, покращення становища та розширення прав і можливостей жінок з тим, щоб гарантувати їх здійснення та користування правами людини та основоположними свободами, встановленими у цій Конвенції.

Стаття 7. Діти з інвалідністю

1. Держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для забезпечення повної реалізації дітьми-інвалідами всіх прав людини та основоположних свобод на рівні із іншими дітьми.

2. У всіх діях стосовно дітей з інвалідністю першочергова увага приділяється найкращим інтересам дитини.

Стаття 8. Просвітницько-виховна робота

1. Держави-учасниці зобов'язуються ухвалити негайні, дієві та належні заходи для того, щоб:

- a) підвищити обізнаність усього суспільства, включаючи на рівні сім'ї у питаннях, що стосуються людей з інвалідністю та зміцнити повагу до прав і гідності інвалідів;
- b) боротися із стереотипами, забобонами та шкідливими звичаями відносно людей з інвалідністю, включаючи ті, що ґрунтуються на статі і вікових ознаках, у всіх сферах життя;
- c) сприяти обізнаності у потенціалі і внеску, який роблять люди з інвалідністю.

2. Заходи, що вживаються з цією метою включають:

- a) Ініціювання та ведення дієвих кампаній підвищення обізнаності громадськості, покликаних:
 - i) виховувати сприйнятливість до прав людей з інвалідністю;
 - ii) заохочувати позитивне сприйняття інвалідів та більш глибоке розуміння їх суспільством;
 - iii) сприяти визнанню навиків, чеснот та здібностей людей з інвалідністю, а також їх внеску на робочому місці і на ринку праці;
- b) виховання на всіх рівнях системи освіти, включаючи всіх дітей з раннього віку, поважливого ставлення до прав людей з інвалідністю;
- c) заохочення всіх органів засобів масової інформації зображувати людей з інвалідністю у такий спосіб, що узгоджується з метою цієї Конвенції;
- d) сприяти організації програм формування обізнаності, присвячених інвалідам та їх правам.

Стаття 9. Доступність

1. Для того, щоб надати людям з інвалідністю можливість вести незалежний спосіб життя та повною мірою брати участь у всіх аспектах життя, держави-учасниці вживають належних заходів для забезпечення інвалідам доступу на рівні з іншими до фізичного оточення, транспорту, інформації та спілкування, включаючи інформаційно-комунікаційні технології і системи, а також до інших об'єктів та послуг, відкритих для населення або, що надаються населенню, як в міських, так і в сільських районах. Ці заходи, що включають виявлення та усунення перешкод та бар'єрів, які заважають доступності повинні поширюватись, зокрема на:

- a) будівлі, дороги, транспорт та інші внутрішні та зовнішні об'єкти, включаючи школи, житлові будинки, медичні заклади і робочі місця;
- b) інформаційні, комунікаційні та інші служби, включаючи електронні служби та екстрені служби.

2. Держави-учасниці також вживають належних заходів, щоб:

- a) розробити мінімальні стандарти та настанови, що передбачають доступність об'єктів та послуг, відкритих населенню чи, що надаються населенню, ввести їх в дію та слідкувати за їх дотриманням;
- b) забезпечити, щоб приватні підприємства, які пропонують об'єкти і послуги, відкриті населенню чи, що надаються населенню, враховували усі аспекти доступності для людей з інвалідністю;
- c) організувати для всіх задіяних сторін інструктаж з проблем доступності, які постають перед інвалідами;
- d) оснащувати будівлі та інші об'єкти, відкриті для населення, знаками, виконаними абеткою Брайля та в легкочитасій та зрозумілій формі;
- e) надавати різноманітні форми послуг помічників та посередників, включаючи провідників, читачів та професійних сурдоперекладачів, для полегшення доступності будівель та інших об'єктів, відкритих для населення;
- f) розвивати інші належні форми надання допомоги та підтримки людям з інвалідністю, що забезпечують їм доступ до інформації;
- g) заохочувати доступ людей з інвалідністю до новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і систем, включаючи Інтернет;
- h) заохочувати проектування, розробку, виробництво та розповсюдження доступних інформаційно-комунікаційних технологій і систем, ще на ранніх стадіях, так щоб доступність цих технологій і систем досягалась з мінімальними витратами.

Стаття 10. Право на життя

Держави-учасниці знов підтверджують невід'ємне право кожної людини на життя та вживають всіх необхідних заходів для забезпечення ефективної реалізації ним людьми з інвалідністю на рівні із іншими.

Стаття 11. Ситуація ризику та надзвичайні гуманітарні ситуації

Держави-учасниці вживають, відповідно до своїх зобов'язань за міжнародним правом, включаючи міжнародне гуманітарне право та міжнародне право прав людини, всіх необхідних заходів для забезпечення захисту та безпеки людей з інвалідністю в ситуаціях ризику, включаючи збройні конфлікти, надзвичайні гуманітарні ситуації та стихійні лиха.

Стаття 12. Рівність перед законом

1. Держави-учасниці знов підтверджують, що кожна людина з інвалідністю, де б вона не знаходилась, має право на рівний правовий захист.
2. Держави-учасниці визнають, що інваліди мають правоздатність на рівні із інших в усіх аспектах життя.
3. Держави-учасниці вживають належних заходів, щоб надати людям з інвалідністю доступ до підтримки, яку вони можуть потребувати для реалізації ними своєї правоздатності.
4. Держави-учасниці забезпечують, щоб усі заходи, пов'язані з реалізацією правоздатності, передбачали належні та ефективні гарантії попередження зловживання відповідно до міжнародного права прав людини. Такі гарантії повинні забезпечувати, щоб заходи, пов'язані з реалізацією правоздатності, були зорієнтованими на повагу до прав, волі та переваг особи, були вільні від конфлікту інтересів та неналежного впливу, були пропорційними та узгоджувались із становищем цієї особи, застосовувались упродовж якомога коротшого проміжку часу та регулярно перевірялись компетентним, незалежним та безстороннім органом чи судовою інстанцією. Ці гарантії повинні бути пропорційними тому ступеню, в якому ці заходи торкаються прав та інтересів цієї особи.
5. З врахуванням положень цієї статті держави-учасниці вживають усіх належних і ефективних заходів для забезпечення рівних прав людей з інвалідністю на володіння майном та його успадкування, на управління власними фінансовими справами, а також на рівний доступ до банківських позик, іпотечних кредитів та інших форм фінансового кредитування та забезпечують, щоб люди з інвалідністю не були свавільно позбавлені свого майна.

Стаття 13. Доступ до правосуддя

1. Держави-учасниці цієї Конвенції забезпечують людям з інвалідністю на рівні з іншими ефективний доступ до правосуддя, включаючи шляхом передбачення процесуальних та відповідних віку коректив, що полегшують виконання ними своєї ефективної ролі безпосередніх та опосередкованих учасників, включаючи роль свідка, на усіх стадіях, включаючи стадію розслідування та інших стадіях попереднього провадження.
2. З тим, що б сприяти забезпеченню ефективного доступу людей з інвалідністю до правосуддя, держави-учасниці заохочують належну підготовку осіб, які працюють в сфері відправлення правосуддя, включаючи співробітників правоохоронних органів та установ пенітенціарної системи.

Стаття 14. Свобода та особиста недоторканність

1. Держави-учасниці забезпечують, щоб люди з інвалідністю на рівні із іншими:
 - а) користувалися правом на свободу та особисту недоторканність;

- б) не були незаконно чи свавільно позбавлені волі та, щоб будь-яке позбавлення волі відповідало закону, а наявність інвалідності в жодному випадку не ставало підставою для позбавлення волі.

2. Держави-учасниці забезпечують, щоб у випадку, коли на підставі будь-якої процедури люди з інвалідністю позбавляються волі, їм на рівні із іншими надавались гарантії, що узгоджуються з міжнародним правом прав людини та, щоб поводження з ними відповідало завданням і принципам цієї Конвенції, включаючи забезпечення розумного пристосування.

Стаття 15. Свобода від катувань та жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність видів поводження та покарань

1. Ніхто не повинен піддаватись катуванням або жорстоким, нелюдським або таким, що принижують гідність поводження чи покаранню. Зокрема, жодна особа не повинна без своєї вільної згоди піддаватись медичним чи науковим дослідям.

2. Держави-учасниці вживають всіх необхідних законодавчих, адміністративних, судових чи інших заходів для того, щоб люди з інвалідністю на рівні із іншими не піддавались катуванням чи жорстоким, нелюдським або таким, що принижують гідність видам поводження чи покарання.

Стаття 16. Свобода від експлуатації, насильства та розбещення

1. Держави-учасниці вживають всіх належних законодавчих, адміністративних, соціальних, освітніх та інших заходів для захисту інвалідів як вдома, так і поза ним від всіх форм експлуатації, насильства та розбещення, включаючи від аспектів, що мають гендерну основу.

2. Держави-учасниці також вживають заходів для попередження всіх форм експлуатації, насильства та розбещення, забезпечуючи, зокрема, належні форми надання допомоги та підтримки людям з інвалідністю, що враховують статево-вікову специфіку допомоги та підтримки інвалідам, їхнім сім'ям та особам, що здійснюють догляд за інвалідами, в тому числі шляхом інформування та освіти у питаннях, як уникати проявів експлуатації, насильства та розбещення, як виявляти їх та повідомляти про них. Держави-учасниці забезпечують, щоб послуги з надання захисту надавались із врахуванням статево-вікової специфіки та фактору інвалідності.

3. З метою попередження проявів всіх форм експлуатації, насильства та розбещення, держави-учасниці забезпечують, щоб всі установи і програми призначені для обслуговування людей з інвалідністю перебували під дієвим наглядом з боку незалежних органів.

4. Держави-учасниці вживають всіх належних заходів для сприяння фізичному, когнітивному та психологічному одужанню, реабілітації та соціальній реінтеграції людей з інвалідністю, які стали жертвами будь-якої форми експлуатації, насильства чи розбещення, включаючи шляхом надання

послуг із захисту. Такі одужання та реінтеграція мають відбуватися в середовищі, що сприяє зміцненню здоров'я, добробуту, самоповаги, гідності та самостійності особи, та відбуватися з врахуванням потреб, зумовлених статевो-віковою специфікою.

5. Держави-учасниці приймають ефективне законодавство та стратегії, включаючи ті, що орієнтовані на жінок і дітей, для забезпечення того, щоб випадки експлуатації, насильства та розбещення відносно людей з інвалідністю виявлялись, розслідувались та, у належних випадках, переслідувались.

Стаття 17. Захист особистої цілісності

Кожна людина із інвалідністю має право на повагу до її фізичної та психічної цілісності нарівні із іншими.

Стаття 18. Свобода пересування та громадянство

1. Держави-учасниці визнають права людей з інвалідністю на свободу пересування, на свободу вибору місця проживання та на громадянство нарівні із іншими, включаючи шляхом забезпечення того, щоб люди із інвалідністю:

- a) мали право набувати та змінювати громадянство та свавільно не були позбавлені свого громадянства або на підставі своєї інвалідності;
- b) не були позбавлені, на підставі інвалідності, можливості отримувати документи, що підтверджують їх громадянство, чи інші документи, що посвідчують їхню особу, володіти такими документами та користуватися ними або ж користуватися відповідними процедурами, наприклад імміграційними, що можуть бути необхідними для полегшення здійснення права на свободу пересування;
- c) мали право вільно залишати будь-яку країну, включаючи свою власну;
- d) не були свавільно або на підставі інвалідності позбавлені права на в'їзд до своєї власної країни.

2. Діти з інвалідністю мають реєструватися одразу ж після народження і від моменту народження мають право на ім'я та на набуття громадянства, а також, у найбільш можливому ступені право знати своїх батьків і право на їх турботу.

Стаття 19. Самостійний спосіб життя та включення до громади

Держави-учасниці цієї Конвенції визнають рівне право всіх людей з інвалідністю жити у звичайних місцях проживання, на рівних з іншими людьми можливостях вибору, та вживають ефективних та належних заходів

для того, щоб сприяти повній реалізації інвалідами цього права та їх повному включенню і залученню у життя спільноти, в тому числі забезпечуючи щоб:

- a) люди з інвалідністю мали можливість вибирати нарівні із іншими людьми своє місце проживання і те, де і з ким проживати, та не були зобов'язані проживати у будь-яких конкретних житлових умовах;
- b) люди з інвалідністю мали доступ до різного виду послуг, що надаються вдома, за місцем проживання чи іншим допоміжним послугам в рамках спільноти, включаючи персональну допомогу, необхідну для підтримки життя в спільноті та включення до неї, а також для недопущення ізоляції чи сегрегації від спільноти;
- c) послуги і об'єкти спільного користування, призначені для населення в цілому, були однаково доступними для людей з інвалідністю та відповідали їхнім потребам.

Стаття 20. Індивідуальна мобільність

Держави-учасниці вживають належних заходів для забезпечення індивідуальної мобільності людей з інвалідністю з максимально можливим ступенем їх самостійності, у тому числі шляхом:

- a) сприяння індивідуальній мобільності людей з інвалідністю у обраний ними спосіб, в обраний ними час і за доступною ціною;
- b) полегшення доступу людей з інвалідністю до якісних засобів, що полегшують мобільність, пристроїв, допоміжних технологій та послуг помічників і посередників, в тому числі за рахунок їх надання за доступною ціною;
- c) навчання людей з інвалідністю і працюючих із ними кадрів спеціалістів навичкам мобільності;
- d) заохочення підприємств, що займаються виробництвом засобів, що полегшують мобільність, пристроїв та допоміжних технологій, до врахування всіх аспектів мобільності інвалідів.

Стаття 21. Свобода вираження поглядів і переконань і доступ до інформації

Держави-учасниці вживають всіх належних заходів для забезпечення того, щоб люди з інвалідністю могли користуватися правом на свободу вираження поглядів та переконань, включаючи свободу шукати, отримувати і розповсюджувати інформацію та ідеї, що визначені у статті цієї Конвенції, включаючи:

- a) надання людям з інвалідністю інформації, призначеної для широкого загалу, в доступних форматах та з використанням технологій, що враховують різні форми інвалідності, своєчасно та без додаткової оплати;
- b) прийняття та сприяння використанню в офіційних стосунках: мов жестів, абетки Брайля, посилюючих чи альтернативних способів

- спілкування та всіх інших доступних способів, методів і форматів спілкування за вибором людей з інвалідністю;
- c) активне заохочення приватних підприємств, що надають послуги широкому загалу, та тих, що надаються через Інтернет, до надання інформаційних послуг в доступних і прийнятних для людей з інвалідністю форматах;
 - d) заохочення засобів масової інформації включаючи тих, що надають інформацію через Інтернет, до перетворення своїх послуг на доступні для людей з інвалідністю;
 - e) визнання та заохочення використання мов жестів;

Стаття 22. Недоторканість приватного життя

1. Незалежно від місця проживання чи житлових умов жоден з інвалідів не повинен піддаватись свавільному або незаконному посяганням на недоторканість його приватного життя, сім'ї, житла або листування чи іншим видам спілкування або ж незаконним нападам на його честь і репутацію. Люди із інвалідністю мають право на захист закону від таких посягань чи нападів.

2. Держави-учасниці охороняють конфіденційність відомостей про особу, стан здоров'я і реабілітацію людей з інвалідністю нарівні із іншими.

Стаття 23. Повага до дому та сім'ї

1. Держави-учасниці вживають ефективних і належних заходів для усунення дискримінації відносно людей з інвалідністю у всіх питаннях, що стосуються шлюбу, сім'ї, батьківства, материнства та с особистих стосунків, нарівні із іншими, намагаючись при цьому забезпечити, щоб:

- a) визнавалось право всіх людей з інвалідністю, які досягли шлюбного віку, вступати у шлюб та створювати сім'ю на основі вільної та повної згоди тих, хто вступає у шлюб;
- b) визнавались права людей з інвалідністю на вільне та відповідальне прийняття рішення про кількість дітей та інтервалів між їх народженням та на доступ до відповідної віку інформації та освіти у питаннях репродуктивної поведінки та планування сім'ї, а також надавались засоби, що дозволяють їм користуватися цими правами;
- c) люди із інвалідністю, включаючи дітей, нарівні із іншими зберігали свою фертильність;

2. Держави-учасниці забезпечують права і обов'язки людей з інвалідністю стосовно опіки, піклування, всиновлення дітей або аналогічних інститутів, коли ці поняття існують в національному законодавстві; в усіх випадках першочергове значення мають найкращі інтереси дитини. Держави-учасниці надають людям з інвалідністю відповідну допомогу під час виконання ними своїх обов'язків з виховання дітей.

3. Держави учасниці забезпечують, щоб діти із інвалідністю мали рівні права стосовно сімейного життя. Для реалізації цих прав та недопущення приховування дітей із інвалідністю, їх полишення, ухилення від догляду за ними та їхньої сегрегації держави-учасниці зобов'язуються із самого початку надавати забезпечувати дітей з інвалідністю та їх сім'ї інформацією, послугами та підтримкою.

4. Держави-учасниці забезпечують, щоб дитина не розлучалась зі своїми батьками проти їх волі, за винятком випадків, коли підвідомчі суду компетентні органи відповідно до чинних законів та процедур визначають, що таке розлучення необхідне для найкращих інтересів дитини. Але за жодних обставин дитина не може бути розлучена із батьками через інвалідність або самої дитини, або ж одного чи обох батьків.

5. Держави-учасниці зобов'язуються у випадку, коли найближчі родичі не в змозі забезпечити догляд за дитиною з інвалідністю, докласти всіх зусиль для того, щоб організувати альтернативний догляд за рахунок залучення більш дальніх родичів, а в разі відсутності такої можливості – за рахунок створення сімейних умов для проживання дитини у громаді.

Стаття 24. Освіта

1. Держави-учасниці визнають право людей з інвалідністю на освіту. Для потреб реалізації цього права без дискримінації та на основі рівності можливостей держави-учасниці забезпечують інклюзивну освіту на всіх рівнях та освіту упродовж усього життя, прагнучи при цьому:

- a) до повного розвитку людського потенціалу, а також відчуття гідності та самоповаги та до посилення поваги до прав людини, основоположних свобод та людської різноманітності;
- b) до розвитку особистості, талантів і творчості людей з інвалідністю, а також їх розумових та фізичних здібностей самою повною мірою;
- c) надання людям з інвалідністю можливості ефективної участі у житті вільного суспільства;

2. Під час реалізації цього права держави-учасниці забезпечують, щоб:

- a) люди із інвалідністю не виключались на підставі інвалідності із системи загальної освіти, а діти з інвалідністю – із системи безкоштовної і обов'язкової початкової освіти або середньої освіти;
- b) люди з інвалідністю мали нарівні з іншими доступ до інклюзивної, якісної і безкоштовної початкової освіти і до середньої освіти у місцях де вони проживають;
- c) забезпечувалось розумне пристосування, що враховує індивідуальні потреби;
- d) люди з інвалідністю отримували всередині системи загальної освіти необхідну підтримку для полегшення їх ефективного навчання;
- e) в умовах, максимально сприятливих для засвоєння знань і соціальному розвитку, відповідно до мети повного охоплення

вживались ефективні заходи з організації індивідуалізованої підтримки;

3. Держави-учасниці надають людям з інвалідністю можливість засвоювати життєві та соціалізаційні навички, щоб полегшити їх повну і рівну участь в процесі освіти та в якості членів громади. Держави-учасниці вживають у цьому напрямку належних заходів, включаючи:

- a) сприяння опануванню абетки Брайля, альтернативних шрифтів, посилюючих та альтернативних методів, способів і форматів, а також навичок орієнтації і мобільності та сприяють підтримці з боку однолітків та наставництву.
- b) сприяють опануванню мовою жестів та заохоченню мовної самобутності глухих;
- c) забезпечують, щоб навчання осіб, зокрема дітей, які є сліпими, глухими чи сліпоглухими, здійснювалось за допомогою найбільш прийнятних для індивіду мов і методів спілкування та в умовах, які максимальним чином сприяють засвоєнню знань і соціальному розвитку.

4. З тим, щоб сприяти забезпеченню реалізації цього права, держави-учасниці вживають належних заходів для залучення до роботи вчителів, включаючи вчителів з інвалідністю, що володіють мовою жестів та/або абеткою Брайля і для освіти спеціалістів і персонал, які працюють на всіх рівнях системи освіти. Така освіта охоплює підготовку у питаннях інвалідності та використання належних посилюючих і альтернативних методів, способів і форматів спілкування, навчальних методик та матеріалів для надання підтримки людям з інвалідністю.

5. Держави-учасниці забезпечують, щоб люди з інвалідністю могли мати доступ до загальної вищої освіти, професійного навчання, освіти для дорослих та навчання упродовж усього життя без дискримінації і нарівні із іншими. З цією метою держави-учасниці забезпечують, щоб для людей з інвалідністю забезпечувалось розумне пристосування.

Стаття 25. Здоров'я

Держави-учасниці визнають, що люди з інвалідністю мають право на найвищий досяжний рівень здоров'я без дискримінації на підставі інвалідності. Держави-учасниці вживають всіх належних заходів для забезпечення доступу людей з інвалідністю до послуг сфери охорони здоров'я, що враховують гендерну специфіку, а також до реабілітації за станом здоров'я. Зокрема, держави-учасниці:

- a) забезпечують людям з інвалідністю ту саму низку, якість та рівень безкоштовних чи недорогих послуг і програм з охорони здоров'я, що й іншим особам, включаючи у сфері сексуального і репродуктивного здоров'я та за лінією запропонованих населенню державних програм охорони здоров'я;

- b) надають ті послуги у сфері охорони здоров'я, що є необхідними людям з інвалідністю безпосередньо через їх інвалідність, включаючи ранню діагностику, та в належних випадках – корекцію та послуги, покликані звести до мінімуму і попередити подальше виникнення інвалідності, включаючи дітей та літніх людей.
- c) організовують ці послуги в сфері охорони здоров'я якнайближче до місць безпосереднього проживання цих людей, включаючи сільські райони;
- d) вимагають, щоб спеціалісти охорони здоров'я надавали людям з інвалідністю послуги тієї ж якості, що й іншим особам, включаючи на сонові вільної та інформованої згоди за допомогою, з поміж іншого, підвищення обізнаності про права людини, гідність, самостійність та потреби людей з інвалідністю за рахунок освіти та прийняття етичних стандартів для державної та приватної охорони здоров'я;
- e) забороняють дискримінацію відносно людей з інвалідністю під час надання медичного страхування та страхування життя, якщо останнє дозволено національним правом, та передбачає, що воно надається на справедливій та розумній основі;
- f) не допускають дискримінаційної відмови в охороні здоров'я або послугах в цій сфері або ж отриманні їжі або рідин через інвалідність.

Стаття 26. Абілітація та реабілітація

1. Держави-учасниці вживають, також і за підтримки з боку інших людей з інвалідністю, ефективних і належних заходів для того, щоб надати людям з інвалідністю можливість для досягнення і збереження максимальної незалежності, повних фізичних, розумових, соціальних і професійних здібностей та повного включення та залучення в усі аспекти життя. З цією метою держави-учасниці організовують, зміцнюють та розширюють комплексні абілітаційні та реабілітаційні послуги та програми, зокрема у сфері охорони здоров'я, зайнятості та соціального обслуговування, таким чином, щоб ці послуги та програми:

- a) починали реалізовуватись якнайраніше та були засновані на багатопрофільній оцінці потреб та сильних сторін індивіду;
- b) сприяли залученню та включенню в спільноту та в усі аспекти життя суспільства, мали добровільний характер та були доступні для людей з інвалідністю якнайближче до місць їх безпосереднього проживання, включаючи сільські райони;

2. Держави-учасниці заохочують розвиток початкової та подальшої освіти спеціалістів та персоналу, які працюють у сфері абілітаційних та реабілітаційних послуг.

3. Держави-учасниці заохочують наявність, знання та використання допоміжних пристроїв та технологій, що відносяться до абілітації та реабілітації та призначених для людей з інвалідністю.

Стаття 27. Праця та зайнятість

1. Держави-учасниці визнають право людей з інвалідністю на працю нарівні з іншими; воно включає право на отримання можливості заробляти собі на життя працею, яку людина з інвалідністю вільно обрала або на яку вона вільно погодилася, в умовах, коли ринок праці та виробниче середовище є відкритими, інклюзивними і доступними для людей з інвалідністю. Держави-учасниці забезпечують та заохочують реалізацію права на працю, включаючи для тих осіб, які отримують інвалідність під час трудової діяльності, шляхом ухвалення, також і в законодавчому порядку, належних заходів, спрямованих, зокрема, на таке:

- a) заборону дискримінації на підставі інвалідності відносно всіх питань, що стосуються усіх форм зайнятості, включаючи умови прийняття на роботу, найму і зайнятості, збереження роботи, просування по службі і безпечних і здорових умов праці;
- b) захист прав людей з інвалідністю нарівні із іншими на справедливі і сприятливі умови праці, включаючи рівні можливості і рівну винагороду за працю рівної цінності, безпечні і здорові умови праці, включаючи захист від домагань, і задоволення скарг.
- c) забезпечення того, щоб люди з інвалідністю могли здійснювати свої трудові та профсоюзні права нарівні з іншими;
- d) надання людям з інвалідністю можливості ефективного доступу до загальних програм технічної та професійної орієнтації, служб працевлаштування та до професійного і безперервного навчання;
- e) розширення на ринку праці можливостей для працевлаштування людей з інвалідністю та їх просування по службі, а також надання допомоги у пошуку, отриманні, збереженні та поновленні роботи;
- f) розширення можливостей для індивідуальної трудової діяльності, підприємництва, розвитку кооперативів та організації власної справи;
- g) найму людей з інвалідністю в державному секторі;
- h) стимулювання найму людей з інвалідністю в приватному секторі за допомогою належних стратегій і заходів, які можуть включати програми позитивних дій, стимули та інші заходи;
- i) забезпечення людям з інвалідністю розумного пристосування робочого місця;
- j) заохочення набуття інвалідами досвіду роботи в умовах відкритого ринку праці;

- к) заохочення професійної та кваліфікаційної реабілітації, збереження робочих місць і повернення на роботу для інвалідів.
2. Держави-учасниці забезпечують, щоб інваліди не утримувалися у рабстві або у підневільному стані та були захищені нарівні з іншими від примусової чи обов'язкової праці.

Стаття 28. Достатній рівень життя та соціальний захист

1. Держави-учасниці визнають право людей з інвалідністю на достатній рівень життя для них самих та їхніх сімей, що включає достатнє харчування, одяг і житло, а також на безперервне покращення умов життя та вживають належних заходів для забезпечення и заохочення реалізації цього права без дискримінації на підставі інвалідності.
2. Держави-учасниці визнають право людей з інвалідністю на соціальний захист та на користування цим правом без дискримінації на підставі інвалідності та вживають належних кроків для забезпечення и заохочення реалізації цього права, включаючи заходи:
- a) із забезпечення рівного доступу до отримання чистої води і забезпечення доступу до належних і недорогих послуг, пристроїв та іншої допомоги для задоволення потреб, пов'язаних з інвалідністю.
 - b) із забезпечення інвалідів, зокрема, жінок, дівчат і літніх людей з інвалідністю доступом до програм соціального захисту і програм скорочення масштабів бідності;
 - c) із забезпечення інвалідів та їх сімей, що проживають в умовах бідності, доступу до допомоги з боку держави з метою покриття витрат пов'язаних з інвалідністю, включаючи належну освіту, консультування, фінансову допомогу і тимчасовий патронажний догляд;
 - d) із забезпечення доступу до програм державного житла;
 - e) із забезпечення інвалідів доступом до пенсійних виплат і програм.

Стаття 29. Участь у політичному та суспільному житті

Держави-учасниці гарантують людям з інвалідністю політичні права і можливості користуватися ними нарівні з іншими та зобов'язуються:

- a) забезпечувати, щоб люди з інвалідністю могли ефективно і всесторонньо брати участь, прямо або опосередковано через вільно обраних представників, в політичному і суспільному житті нарівні з іншими, а також мали право і можливість голосувати і бути обраними, зокрема, шляхом:
 - i) забезпечення того, щоб процедури, приміщення і матеріали для голосування підходили, були доступними і легкими для розуміння і використання;
 - ii) захисту права інвалідів на участь в таємному голосуванні на виборах і публічних референдумах без залякування і на висунання

своїх кандидатур для виборів, на фактичні обіймання посад і виконання усіх публічних функцій на всіх рівнях державної влади – за сприянням використання допоміжних та нових технологій, там де це доречно;

iii) гарантування вільного волевиявлення інвалідів як виборців і з цією метою – задоволення, коли це необхідно, їх прохань про надання їх будь-якою особою за їх вибором допомоги з голосуванням;

b) активно сприяти створенню оточення, в якому люди з інвалідністю могли б ефективно і всебічно брати участь в управлінні державними справами без дискримінації і нарівні з іншими. та заохочувати їх участь в державних справах, включаючи:

i) участь у неурядових організаціях та об'єднаннях, робота, що пов'язана з державним і політичним життям країни, включаючи діяльність політичних партій та керівництво ними;

ii) створювати організації інвалідів і вступ до них з тим, щоб представляти інвалідів на міжнародному, національному. регіональному і місцевому рівні.

Стаття 30. Участь в культурному житті, проведення дозвілля та відпочинку та заняття спортом

1. Держави-учасниці визнають право людей з інвалідністю нарівні з іншими в культурному житті та вживають всіх належних засобів для забезпечення того, щоб люди з інвалідністю:

a) мали доступ до витворів культури в доступних форматах;

b) мали доступ до телевізійних програм, фільмів, театру та інших культурних заходів в доступних форматах;

c) мали доступ до таких місць культурних заходів чи послуг, як театри, музеї, кінотеатри, бібліотеки та туристичні послуги, а також мали найбільшою можливою мірою доступ до пам'яток та об'єктів, що мають національне культурне значення.

2. Держави-учасниці вживають всіх належних заходів для того, щоб надати людям з інвалідністю можливість розвивати та використовувати свій творчий, художній та інтелектуальний потенціал – не лише заради свого блага, а заради збагачення всього суспільства.

3. Держави-учасниці вживають відповідно до міжнародного права всіх кроків для забезпечення того, щоб закони про захист прав інтелектуальної власності не ставали невиправданим чи дискримінаційним бар'єром для доступу людей з інвалідністю до витворів культури.

4. Люди з інвалідністю мають право нарівні із іншими на визнання і підтримку їхньої особливої культурної і мовної самобутності, включаючи мови жестів та культуру глухих.

5. Для того, щоб наділити людей з інвалідністю можливістю брати участь нарівні із іншими у проведенні дозвілля і відпочинку та в спортивних заходах, держави-учасниці вживають належних заходів:

- a) для заохочення та пропаганди якомога повнішої участі людей з інвалідністю у загальнопрофільних спортивних заходах на всіх рівнях;
- b) для забезпечення того, щоб люди з інвалідністю мали можливість організовувати спортивні і дозвільні заходи спеціально для людей з інвалідністю, розвивати їх та брати участь в них, та для сприяння у зв'язку з цим тому, щоб їм нарівні із іншими надавалась належна освіта, підготовка і ресурси;
- c) для забезпечення того, щоб люди з інвалідністю мали доступ до спортивних, рекреаційних і туристичних об'єктів;
- d) для забезпечення того, щоб діти з інвалідністю мали рівний з іншими дітьми доступ до участі в іграх, в проведенні дозвілля і відпочинку та в спортивних заходах, включаючи заходи в рамках шкільної системи;
- e) Для забезпечення того, щоб люди з інвалідністю мали доступ до послуг тих, хто займається організацією дозвілля, туризму, відпочинку і спортивних заходів.

Стаття 31. Статистика та збирання даних

1. Держави-учасниці зобов'язуються проводити збирання належної інформації, включаючи статистичні та дослідницькі дані, що дозволяють їх розробляти і реалізовувати стратегії задля виконання цієї Конвенції. В процесі збирання та зберігання цієї інформації необхідно:

- a) дотримуватися юридично встановлених гарантій, включаючи законодавство про захист даних, щоб забезпечити конфіденційність та недоторканість приватного життя людей з інвалідністю;
- b) дотримуватися міжнародно визнаних норм, що стосуються захисту прав людини і основоположних свобод, а також етичних принципів під час збирання і використання статистичних даних.

2. Збирання відповідно до цієї статті інформації дезагрегується відповідним чином і використовується для сприяння оцінці того, як держави-учасниці виконують свої зобов'язання за цією Конвенцією, а також для виявлення і усунення перешкод на які наштовхуються люди з інвалідністю під час реалізації своїх прав.

3. Держави-учасниці беруть на себе відповідальність за поширення цих статистичних даних і забезпечують їх доступність для людей з інвалідністю та інших осіб.

Стаття 32. Міжнародна співпраця

1. Держави-учасниці визнають важливість міжнародної співпраці та її заохочення для підтримки національних зусиль з реалізації мети і завдань

цієї Конвенції та вживають у зв'язку з цим всіх належних і ефективних заходів на міждержавному рівні, а там де це доречно – у партнерстві з відповідними міжнародними і регіональними організаціями і громадянським суспільством, зокрема, організаціями людей з інвалідністю. Такі заходи могли б, зокрема, включати:

- a) забезпечення того, щоб міжнародна співпраця, включаючи міжнародні програми розвитку, охоплювали людей з інвалідністю та були б для них доступними;
- b) полегшення та підтримку зміцнення існуючих можливостей, включаючи шляхом взаємного обміну інформацією, досвідом, програмами та передовими напрацюваннями;
- c) сприяння співпраці в сфері досліджень і доступу до науково-технічних знань;
- d) надання, там де це доречно, техніко-економічної допомоги, включаючи шляхом полегшення доступу до доступних і допоміжних технологій та шляхом взаємного обміну ними, а також за допомогою передачі технологій.

2. Положення цієї статті не торкаються обов'язків кожної держави-учасниці з виконання своїх зобов'язань згідно з цією Конвенцією.

Стаття 33. Національна реалізація і моніторинг

1. Держави-учасниці відповідно до свого організаційного устрою призначають в уряді одну чи декілька інстанцій, що відають питаннями, пов'язаними з реалізацією цієї Конвенції, та належним чином вивчають можливість встановлення чи призначення в уряді координаційного механізму для сприяння належній роботі в різних секторах та на різних рівнях.

2. Держави-учасниці відповідно до свого правового та адміністративного устрою підтримують, зміцнюють, призначають чи встановлюють у себе структуру, що включає там, де це доречно, один чи декілька механізмів, для заохочення, захисту і моніторингу за реалізацією цієї Конвенції. Призначаючи або встановлюючи такі механізми держави-учасниці приймають до уваги принципи, що стосуються статусу і функціонування національних установ, що займаються захистом і заохоченням прав людини.

3. Громадянське суспільство, зокрема люди з інвалідністю та організації, що їх представляють, повною мірою залучаються в процес спостереження та беруть участь у ньому.

Стаття 34. Комітет з прав інвалідів

1. Засновується Комітет з прав інвалідів (далі іменований «Комітет») який виконує функції, передбачені нижче.

2. В момент набуття чинності цією Конвенцією до складу Комітету входять дванадцять експертів. Після ще шістдесяти ратифікацій Конвенції чи

приєднання до неї склад членів Комітету збільшується на шість осіб, досягаючи максимуму – вісімнадцяти членів.

3. Члени Комітету виступають в особистій якості та мають високі моральні якості та визнану компетенцію та досвід у сфері, що охоплена цією Конвенцією. Під час висунання своїх кандидатів державам-учасникам пропонується належним чином враховувати положення, сформульоване в пункті 3 статті 4 цієї Конвенції.

4. Члени Комітету обираються державами-учасниками, причому приділяється увага справедливому географічному розподілу, представництву різних форм цивілізації і основних правових систем, збалансованій представленості статей і участі експертів-людей з інвалідністю.

5. Члени Комітету обираються таємним голосуванням із списку кандидатів, висунутих державами-учасниками з поміж своїх громадян, на засіданнях Конференції держав-учасниць. На цих засіданнях, на яких дві третини держав-учасниць складають кворум, обраними до складу Комітету є ті кандидати, які отримали найбільшу кількість голосів та абсолютну кількість голосів присутніх представників держав-учасниць та тих, хто брав участь в голосуванні.

6. Перші збори проводяться не пізніше ніж через шість місяців від дня набрання чинності цією Конвенцією. Принаймні за чотири місяці до дати кожних виборів Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй звертається до держав-учасниць із листом, пропонуючи їх подати кандидатури упродовж двох місяців. Після чого, Генеральний секретар укладає список в алфавітному порядку усіх висунутих в такий спосіб кандидатур із зазначенням держав-учасниць, які їх висунули та направляє його державам-учасникам цієї Конвенції.

7. Члени Комітету обираються на чотирирічний строк. Вони мають право бути переобраними тільки один раз. Проте, строк повноважень шести із членів, яких обирають на перших виборах, спливає в кінці дворічного періоду; негайно після перших виборів імена цих перших шести членів визначаються жеребкуванням головуючим на засіданні, про яке йдеться у пункті 5 цієї статті.

8. Обрання шести додаткових членів Комітету приурочується до звичайних виборів, що регулюються відповідними положеннями цієї статті.

9. Якщо який-небудь член Комітету помирає або уходить у відставку або заявляє, що більше не може виконувати свої обов'язки з будь-якої причини, держава-учасниця, що висунула кандидатуру цього члена, призначає на решту строку повноважень іншого експерта, що володіє кваліфікацією і відповідає вимогам, що передбачені у відповідних положеннях цієї статті.

10. Комітет встановлює свої власні правила процедури.

11. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй надає необхідний персонал і матеріальні засоби для ефективної реалізації Комітетом своїх функцій відповідно до цієї Конвенції та скликає його першу нараду.

12. Члени Комітету, заснованого відповідно до цієї Конвенції, отримують затверджену Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй винагороду із коштів Організації Об'єднаних Націй в порядку та на умовах, що встановлюються Асамблеєю із врахуванням важливості обов'язків Комітету.

13. Члени Комітету мають право на пільги, привілеї та імунітети експертів у відрядженнях у справах Організації Об'єднаних Націй, що встановлені у відповідних розділах Конвенції про привілеї та імунітети Об'єднаних Націй.

Стаття 35. Доповіді держав-учасниць

1. Кожна держава-учасниця подає Комітету через Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй всеохоплюючу доповідь про заходи, вжиті для реалізації своїх зобов'язань за цією Конвенцією, та про прогрес, досягнутий в цьому напрямку, упродовж двох років після набрання цією Конвенцією чинності для відповідної держави-учасниці.

2. Після цього держави-учасниці подають наступні доповіді не рідше ніж один раз на чотири роки, а також тоді, коли про це просить Комітет.

3. Комітет встановлює настанови, що визначають зміст доповідей.

4. Державі-учасниці, яка надала Комітету всеохоплюючу першу доповідь, не потрібно повторювати в своїх наступних доповідях раніше надану інформацію. Державам-учасницям пропонується подумати над тим, щоб робити підготовку доповідей Комітету відкритим і прозорим процесом, та належним чином враховувати положення, сформульоване у пункті 3 статті 4 цієї Конвенції.

5. В доповідях можна вказувати фактори і труднощі, що впливають на ступінь виконання зобов'язань за цією Конвенцією.

Стаття 36. Розгляд доповідей

1. Кожна доповідь розглядається Комітетом, який виносить по ній пропозиції та загальні рекомендації, що видаються йому доречними, та направляє їх відповідній державі-учасниці. Держава-учасниця може у порядку відповіді направити Комітету будь-яку інформацію за своїм вибором. Комітет може запитувати у держав-учасниць додаткову інформацію, що стосується реалізації цієї Конвенції.

2. Коли держава-учасниця істотно запізнюється із поданням доповіді, Комітет може повідомити відповідну державу-учасницю про те, що якщо упродовж трьох місяців після цього повідомлення відповідна доповідь не буде подана, необхідно буде розглянути питання про реалізацію цієї Конвенції у цій державі-учасниці на основі достовірної інформації, що є в розпорядженні Комітету. Комітет пропонує відповідні державі-учасниці взяти участь у такому розгляді. Якщо держава-учасниця в порядку відповіді надасть відповідну доповідь, застосовуються положення пункту 1 цієї статті.

3. Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй надає доповіді у розпорядження всіх держав-учасниць.

4. Держави-учасниці забезпечують широкий доступ до своїх доповідей для громадськості у себе в країні та полегшують ознайомлення з пропозиціями та загальними рекомендаціями, що стосуються цих доповідей.

4. Коли Комітет вважає це доречним, він направляє доповіді держав-учасниць спеціалізованим установам, фондам і програмам Організації Об'єднаних Націй, а також іншим компетентним органам, щоб ті звернули увагу на висловлене там прохання про технічні консультації або допомогу, або на вказівку, що міститься там на необхідність в останніх, разом із зауваженнями і рекомендаціями Комітету (якщо такі є) з приводу цих прохань чи вказівок.

Стаття 37. Співпраця між державами-учасницями і Комітетом

1. Кожна держава-учасниця співпрацює із Комітетом та надає його членам допомогу у виконанні ними свого мандату.

2. У своїх стосунках із державами-учасницями Комітет належним чином враховує шляхи і засоби нарощування національних можливостей з реалізації цієї Конвенції, а також за допомогою міжнародної співпраці.

Стаття 38. Відносини Комітету з іншими країнами

Для сприяння ефективній реалізації цієї Конвенції та заохочення міжнародної співпраці у сфері охопленої нею:

а) спеціалізовані установи та інші органи Організації Об'єднаних Націй мають право бути представленими під час розгляду питання про реалізацію таких положень цієї Конвенції, які підпадають під їх мандат. Коли Комітет вважає це доречним, він може запропонувати спеціалізованим установам та іншим компетентним органам надати експертний висновок стосовно реалізації Конвенції у сферах, що підпадають під їх відповідні мандати. Комітет може запропонувати спеціалізованим установам та іншим органам Організації Об'єднаних Націй подати доповіді про реалізацію Конвенції у сферах, що відносяться до їх діяльності.

б) під час виконання свого мандату Комітет консультується, коли це доречно, із іншими відповідними органами, заснованими відповідно до міжнародних договорів з прав людини, на предмет того, щоб забезпечити узгодженість в їх відповідних керівних принципах подання доповідей, а також у пропозиціях та загальних рекомендаціях, які вони виносять та, щоб уникнути дублювання і паралелізму під час реалізації ними своїх функцій.

Стаття 39. Доповідь Комітету

Комітет раз на два роки подає Генеральній Асамблеї та Економічній і Соціальній Раді доповідь про свою діяльність та може робити пропозиції та загальні рекомендації, що ґрунтуються на розгляді отриманих від держав-учасниць доповідей та інформації. Такі пропозиції та загальні рекомендації включаються до доповіді Комітету разом із коментарями (якщо такі є) держав-учасниць.

Стаття 40. Конференція держав-учасниць

1. Держави-учасниці регулярно збираються на Конференцію держав-учасниць для розгляду будь-якого питання, що стосується реалізації цієї Конвенції.
2. Не пізніше ніж через шість місяців після набрання чинності цією Конвенцією Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй скликає Конференцію держав-учасниць. Наступні наради скликаються Генеральним секретарем один раз на два роки або за рішенням Конференції держав-учасниць.

Стаття 41. Депозитарій

Депозитарієм цієї Конвенції є Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 42. Підписання

Ця Конвенція відкрита до підписання усіма державами і організаціями регіональної інтеграції в Центральних установах Організації Об'єднаних Націй в Нью-Йорку з 30 березня 2007 року.

Стаття 43. Згода на обов'язковість

Ця Конвенція підлягає ратифікації державами, що її підписали та офіційному затвердженню організаціями регіональної інтеграції. Вона відкрита для приєднання до неї будь-якої державою або організацією регіональної інтеграції, що не підписали цю Конвенцію.

Стаття 44. Організації регіональної інтеграції

1. «Організація регіональної інтеграції» означає створену суверенною державою певного регіону організацію, якій її держави-член передали компетенцію стосовно питань, що регулюються цією Конвенцією. Такі організації вказують у своїх документах про офіційне підтвердження або приєднання, обсяг своєї компетенції стосовно питань, що регулюються цією Конвенцією. В подальшому вони повідомляють депозитарій про будь-які істотні зміни в обсязі їх компетенції.
2. Посилання в цій Конвенції на «держави-учасниці» стосуються таких організацій в межах їх компетенції.

3. Для потреб пункту 2 статті 45 і пунктів 2 із статті 47 цієї Конвенції жоден документ, зданий на зберігання організацією регіональної інтеграції, не зараховується.

4. У питаннях, що належать до їх компетенції, організації регіональної інтеграції можуть реалізувати своє право голосу на Конференції держав-учасниць із кількістю голосів, що дорівнює кількості їх держав-членів, які є учасниками цієї Конвенції. Така організація не реалізує своє право голосу, якщо своє право реалізує будь-яка з її держав-членів, чи навпаки.

Стаття 45. Набрання чинності

1. Ця Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі на зберігання двадцятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

2. Для кожної держави чи організації регіональної інтеграції, що ратифікують цю Конвенцію, офіційно підтверджують її чи приєднуються до неї після здачі на зберігання двадцятого такого документа, Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі ними на зберігання свого такого документа.

Стаття 46. Застереження

1. Застереження, що не узгоджуються із об'єктом і метою цієї Конвенції, не припускаються.

2. Застереження можуть бути зняті у будь-який час.

Стаття 47. Зміни та доповнення

1. Будь-яка держава може запропонувати зміни чи доповнення до цієї Конвенції та подати їх Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй. Генеральний секретар повідомляє будь-які зміни чи доповнення державам-учасникам, і звертається із проханням повідомити його, чи виступають вони за проведення конференції держав-учасниць для розгляду цих пропозицій та прийняття по них рішення. У випадку, якщо упродовж чотирьох місяців від дати такого повідомлення не менше третини держав-учасниць висловляться за проведення такої конференції, Генеральний секретар скликає конференцію під егідою Організації Об'єднаних Націй. Будь-яка зміна чи доповнення, схвалена більшістю у дві третини присутніх держав-учасниць та, що беруть участь у голосуванні, направляється Генеральним секретарем Асамблеї Організації Об'єднаних Націй для затвердження, а потім усім державам-учасникам для прийняття.

2. Зміна чи доповнення, схвалена і затверджена відповідно до пункту 1 цієї статті, набирає чинності на тридцятий день після того, як кількість зданих на зберігання документів про прийняття досягне двох третин від кількості держав-учасниць на дату схвалення цієї зміни чи доповнення. В подальшому, зміна чи доповнення набирає чинності для будь-якої держави-учасниці на тридцятий день після здачі нею на зберігання свого документа про

прийняття, зміна чи доповнення є обов'язковими тільки для тих держав-учасниць, які її прийняли.

3. Якщо Конференція держав-учасниць прийме консенсусом відповідне рішення, схвалена і затверджена відповідно до пункту 1 цієї статті зміна або доповнення, що стосується виключно статей 34, 38, 39 і 40, набирає чинності для всіх держав-учасниць на тридцять день після того, як кількість зданих на зберігання документів про прийняття досягне двох третин від кількості держав-учасниць на дату схвалення цієї зміни чи доповнення.

Стаття 48. Денонсація

Держава-учасниця може денонсувати цю Конвенцію за допомогою письмового повідомлення Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Денонсація набирає чинності через рік після дати отримання Генеральним секретарем такого повідомлення.

Стаття 49. Доступний формат

Необхідно забезпечити наявність тексту цієї Конвенції в доступних форматах.

Стаття 50. Автентичні тексти

Тексти цієї Конвенції англійською, арабською, іспанською, китайською, російською і французькою мовами є однаково автентичними.

НА ПОСВІДЧЕННЯ ЧОГО нижчепідписані повноважні представники, належним чином на те уповноважені своїми відповідними урядами, підписали цю Конвенцію.

Додаток II

Факультативний протокол до Конвенції про права інвалідів

Держави-учасниці цього протоколу погодилися про таке:

Стаття 1

1. Держава-учасниця цього Протоколу («держава-учасниця») визнає компетенцію Комітету з прав людей з інвалідністю («Комітет») приймати та розглядати повідомлення від осіб та груп осіб, що перебувають під його юрисдикцією, які заявляють, що стали жертвами порушення цими державами-учасницями положень Конвенції, або від їх імені.

2. Повідомлення не приймається Комітетом, якщо воно стосується держав-учасниць Конвенції, яка не є учасницею цього Протоколу.

Стаття 2

Комітет вважає повідомлення неприйнятними, якщо:

- a) повідомлення є анонімними;
- b) повідомлення є зловживанням правам на подання таких повідомлень або не узгоджується із положеннями Конвенції;
- c) це ж питання вже розглядалось Комітетом або розглядається в рамках іншої процедури міжнародного провадження або врегулювання;
- d) вичерпані всі наявні внутрішні засоби захисту. Це правило не застосовується, коли застосування засобів захисту не виправдано або навряд чи створить дієвий ефект;
- e) воно є явно необґрунтованим або недостатньо аргументованим або
- f) факти, що є предметом повідомлення, мали місце до набуття цим Протоколом чинності для відповідної держави-учасниці, якщо тільки ці факти не тривають і після згаданої дати.

Стаття 3

Із врахуванням положень статті 2 цього Протоколу Комітет в конфіденційному порядку доводить будь-які надані йому повідомлення до відома держави-учасниці. У шестимісячний строк повідомлена держава-учасниця надає Комітету письмові пояснення або заяви із уточненням питання або засобу захисту (якщо такий є), який, можливо було застосовано цією державою.

Стаття 4

1. У будь-який момент між отриманням повідомлення та винесенням визначення по суті Комітет може направити відповідній державі-учасниці

для негайного розгляду прохання про вживання цією державою-учасницею тимчасових заходів, що можуть бути необхідними для того, щоб уникнути завдання можливої невинної шкоди жертві або жертвам ймовірного порушення.

2. Коли Комітет здійснює своє дискреційне право відповідно до пункту 1 цієї статті, це не означає, що він прийняв рішення відносно прийнятності по суті повідомлення.

Стаття 5

Під час розгляду повідомлення відповідно до цього Протоколу Комітет проводить закриті засідання після вивчення повідомлення Комітет направляє свої пропозиції і рекомендації (якщо такі є) відповідній державі-учасниці та заявнику.

Стаття 6

1. Якщо Комітет отримає достовірну інформацію, що вказує на істотні або систематичні порушення державою-учасницею прав, встановлених у цій Конвенції, він пропонує цій державі-учасниці співпрацювати у вивченні цієї інформації і з цією метою надати зауваження з приводу відповідної інформації.

2. Із врахуванням будь-яких зауважень, які можуть бути подані відповідною державою-учасницею, а також будь-якої іншої наявної у нього достовірної інформації Комітет може доручити одному або своїм декільком членам провести розслідування та негайно подати Комету доповідь у тих випадках, коли це виправдано, та за згодою держави-учасниці розслідування може включати відвідання її території.

3. Після вивчення результатів такого розслідування Комітет доправляє ці результати відповідній державі-учасниці разом із будь-якими коментарями та рекомендаціями.

4. Упродовж шести місяців від моменту отримання результатів, коментарів і рекомендацій, доправлених Комітетом, держава-учасниця надає йому свої зауваження.

5. Таке розслідування проводиться в конфіденційному порядку, і на всіх етапах процесу передбачається звернення до держави-учасниці за співпрацею.

Стаття 7

1. Комітет може запропонувати відповідній державі-учасниці включити свою доповідь, передбачену статтею 35 Конвенції, відомості про будь-які заходи, вжиті в порядку відповіді на розслідування, проведене відповідно до статті 6 цього Протоколу.

2. У разі необхідності Комітет може із закінченням шестимісячного строку, про який йдеться у пункті 4 статті 6, запропонувати відповідній

державі-учасниці поінформувати його про заходи, вжиті в порядку відповіді на таке розслідування.

Стаття 8

Кожна держава-учасниця може в момент підписання цього Протоколу, його ратифікації чи приєднання до нього заявити, що не визнає компетенцію Комітету, передбачену у статтях 6 і 7.

Стаття 9

Депозитарієм цього Протоколу є Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 10

Цей Протокол відкритий до підписання державами і організаціями регіональної інтеграції, що підписали Конвенцію в Центральних установах Організації Об'єднаних Націй в Нью-Йорку з 30 березня 2007 року.

Стаття 11

Цей Протокол підлягає ратифікації державами, що підписали його, які ратифікували Конвенцію або приєдналися до неї. Він підлягає офіційному підтвердженню організаціями регіональної інтеграції, що підписали його і які офіційно підтвердили Конвенцію або приєдналися до неї. Він відкритий до підписання будь-якою державою або організацією регіональної інтеграції, які ратифікували Конвенцію, офіційно підтвердили її або приєдналися до неї і які не підписали цей Протокол.

Стаття 12

1. «Організація регіональної інтеграції» означає створену суверенними державами певного регіону організацію, якій її держави-члени передали компетенцію стосовно питань, що регулюються Конвенцією і цим Протоколом. Такі організації вказують у своїх документах про офіційне підтвердження чи приєднанні, обсяг своєї компетенції стосовно питань, що регулюються Конвенцією і цим Протоколом. В подальшому вони інформують депозитарій про будь-які істотні зміни у обсязі їх компетенції.

2. Посилання в цьому Протоколі на «держави-учасниці» стосуються таких організацій в межах їх компетенції.

3. Для потреб пункту 2 статті 13 і пункту статті 15 один документ, зданий на зберігання організацією регіональної інтеграції, не зараховується.

4. У питаннях, що стосуються їх компетенції, організації регіональної інтеграції можуть реалізовувати своє право голосу на нараді держав-учасниць із кількістю голосів, що дорівнює кількості їх держав-членів, які є учасниками цього протоколу. Така організація не реалізує свого права голосу, якщо своє право реалізує будь-яка з її держав-членів, і навпаки.

Стаття 13

1. За умови набрання чинності цією Конвенцією цей Протокол набирає чинності на тридцятий день після здачі на зберігання десятої ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

2. Для кожної держави або організації регіональної інтеграції, що ратифікують Протокол, офіційно підтверджують його або приєднують до нього після здачі на зберігання десятого такого документа, Протокол набирає чинності на тридцятий день після здачі ним на зберігання свого такого документа.

Стаття 14

1. Застереження, що не узгоджуються із об'єктом і метою цього Протоколу, не припускаються.

2. Застереження можуть бути зняті у будь-який час.

Стаття 15

1. Будь-яка держава учасниця може запропонувати зміну чи доповнення до цього Протоколу та подати її Генеральному секретарю Організації Об'єднаних Націй. Генеральний секретар повідомляє будь-які запропоновані зміни і доповнення державам-учасницям, і звертається із проханням повідомити його, чи виступають вони за проведення наради держав-учасниць для розгляду цих пропозицій та прийняття по них рішення. У випадку, якщо упродовж чотирьох місяців від дати такого повідомлення не менше третини держав-учасниць висловляться за проведення такої наради, Генеральний секретар скликає нараду під егідою Організації Об'єднаних Націй. Будь-яка зміна чи доповнення, схвалена більшістю у дві третини присутніх держав-учасниць та, що беруть участь у голосуванні, направляється Генеральним секретарем Асамблеї Організації Об'єднаних Націй для затвердження, а потім усім державам-учасницям для прийняття.

2. Зміна чи доповнення, схвалена і затверджена відповідно до пункту 1 цієї статті, набирає чинності на тридцятий день після того, як кількість зданих на зберігання документів про прийняття досягне двох третин від кількості держав-учасниць на дату схвалення цієї зміни чи доповнення. В подальшому, зміна чи доповнення набирає чинності для будь-якої держави-учасниці на тридцятий день після здачі нею на зберігання свого документа про прийняття. Зміна та доповнення є обов'язковими тільки для тих держав-учасниць, які її прийняли.

Стаття 16

Держава-учасниця може денонсувати цей Протокол за допомогою письмового повідомлення Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Денонсація набирає чинності через рік після дати отримання Генеральним секретарем такого повідомлення.

Стаття 17

Необхідно забезпечити наявність тексту цього Протоколу в доступних форматах.

Стаття 18

Тексти цього Протоколу англійською, арабською, іспанською, китайською, російською і французькою мовами є однаково автентичними.

На посвідчення чого нижчепідписані повноважні представники, належним чином на те уповноважені своїми відповідними урядами, підписали цей Протокол.

Інформація щодо підписання та ратифікації Конвенції ООН про права інвалідів і Факультативного протоколу

За даними ООН станом на 21 листопада 2007 року, 118 країн, у тому числі і Європейський Союз, підписали Конвенцію про права інвалідів, 67 з них – підписали Факультативний протокол. Сім країн ратифікували Конвенцію і три – Факультативний протокол.

З повною інформацією про перелік країн, які підписали та ратифікували Конвенцію можна ознайомитися на сайті Представництва ООН в Україні: www.un.org.ua